2022-39-RE

Causa 2022-39-RE
(Trouillet Alba c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 290-2022. Recurs d'empara

Sentència del 7 de setembre del 2022

BOPA núm. 112, del 21 de setembre del 2022

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 8 de juny del 2022, per la representació processal dels Srs. Natalia i Sergio Trouillet Alba, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 19 de maig del 2022, dictada pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a un procés degut i a un judici de durada raonable, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada i que declari la vulneració dels drets esmentats, així com la responsabilitat de l'Estat per tal que aquesta pugui ser exigible davant la jurisdicció ordinària;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 13 de juny del 2022 que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, aquesta causa;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'1 de juliol del 2022, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Arran de la mort de la seva mare, el 19 de setembre del 2011, els Srs. Natalia i Sergio Trouillet Alba van presentar una querella pel presumpte delicte d'homicidi per imprudència mèdica contra el metge que l'havia tractat.

1.2. El 30 de gener del 2013, la Secció d'Instrucció de la Batllia va dictar l'aute de processament corresponent.

1.3. El 31 de desembre del 2019, la Secció d'Instrucció de la Batllia va dictar l'aute de conclusió del sumari.

1.4. El 19 de maig del 2022, el Tribunal de Corts va dictar una sentència mitjançant la qual decidia absoldre el doctor imputat del delicte major esmentat.

1.5. El 8 de juny del 2022, la representació processal dels Srs. Natalia i Sergio Trouillet Alba va interposar un recurs d'empara contra aquesta darrera sentència, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a un procés degut i a un judici de durada raonable.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- Els recurrents exposen que, el 19 de setembre del 2011, van presentar una querella per un presumpte delicte d'homicidi per imprudència mèdica. En el marc de la instrucció, el 25 de setembre del 2014, la batlle va demanar al director del Servei de Policia que efectués les proves necessàries en l'ordinador del laboratori del Centre Hospitalari per verificar les dades associades a la fitxa de la pacient, tal com ho ordenava l'aute dictat el 8 de gener del 2014.

- Afegeixen que el 21 de maig del 2015 i el 14 d'octubre del 2016 van presentar dos escrits en què demanaven el compliment de la prova. Consideren que aquesta situació de passivitat del Servei de Policia i la manca de requeriment per part de la Secció d'Instrucció de la Batllia comporten una irregularitat processal de dilació innecessària i no justificada.

- Davant aquesta passivitat, van acudir al Raonador del Ciutadà, el qual va traslladar la queixa al Consell Superior de la Justícia; aquest darrer, el 15 de novembre del 2018, va trametre la seva resposta, en què adjuntava l'informe emès per la batlle encarregada de la instrucció.

- En fase d'instrucció, van interposar un incident de nul·litat en què denunciaven la dilació indeguda i, el 3 de desembre del 2019, la Secció d'Instrucció de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual estimava aquest incident i declarava la vulneració del dret a un judici de durada raonable per dos períodes d'inactivitat: el primer, per no haver procedit al bolcat de dades durant 1 any i 8 mesos, i, el segon, per la manca d'actuacions des del 30 d'octubre del 2017 fins al 26 de juny del 2019.

- Afegeixen que des de la conclusió del sumari, pronunciada mitjançant l'aute del 31 de desembre del 2019 fins a la sentència del Tribunal de Corts -19 de maig del 2022- han passat més de 2 anys, de manera que han hagut d'esperar 11 anys per obtenir una resolució fonamentada en Dret.

- Per acabar, demanen al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada i que declari la vulneració dels drets esmentats, així com la responsabilitat de l'Estat per tal que aquesta pugui ser exigible davant la jurisdicció ordinària.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal demana la desestimació del recurs d'empara, perquè, segons el seu parer, la durada de més d'11 anys del procés no es pot considerar excessiva tenint en compte l'anàlisi dels diferents tràmits duts a terme en les fases d'instrucció, intermitja i de plenari.

- En el sentit indicat, exposa que el 3 de desembre del 2019, la Secció d'Instrucció de la Batllia va constatar la vulneració del dret a un judici de durada raonable, per tant és innecessari demanar de nou que el Tribunal Constitucional ho torni a constatar. Així, com que els òrgans de la jurisdicció ordinària són els primers garants dels drets fonamentals, els recurrents en empara ja van obtenir una declaració de la vulneració del dret a un judici raonable i podien haver interposat directament una reclamació contra l'Administració de Justícia.

- Des del 3 de desembre del 2019 i fins al 19 de maig del 2022 -data en què el Tribunal de Corts va dictar la sentència- el Ministeri Fiscal entén que el procés no ha patit un retard que va més enllà de la tramitació normal de qualsevol procediment. I els recurrents en empara no van al·legar la vulneració en el judici oral, ni van recórrer la sentència, per la qual cosa es van considerar satisfets amb la tramitació del procés efectuada a partir del 3 de desembre del 2019, data de la resolució del seu incident de nul·litat.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. L'article 10.2 de la Constitució garanteix el dret a un judici de durada raonable. La jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional ha establert quins són els paràmetres que s'han de prendre en consideració per poder concloure si la durada d'un judici és o no és raonable (veg. per ex. les sentències del 14 de març del 2001 -causa 2000-17-RE-, del 7 de setembre del 2005 -causa 2005-21-RE-, del 7 de maig del 2018 -causes 2017-38-RE i 2017-54-RE-, del 7 de setembre del 2018 -causa 2018-10-RE-, del 19 de desembre del 2018 -causa 2018-50-RE-, del 22 de maig del 2019 -causa 2019-14-RE, del 13 de juliol del 2020 -causa 2020-19-RE, del 14 de febrer del 2022 -causa 2021-97-RE- i del 20 d'abril del 2022 -causa 2022-23-RE).

I aquesta doctrina del Tribunal Constitucional s'alinea amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans (veg. la sentència del 13 de juliol de 1983, recaiguda en el cas Zimmermann i Steiner c/ Suïssa, així com la sentència del 27 de juny del 2000, recaiguda en el cas Frydlender c/ França).

3.2. La concreció de la durada "*raonable*", com a concepte jurídic indeterminat, exigeix valorar la complexitat processal, el temps transcorregut, l'actitud processal de les parts i l'activitat dels tribunals (veg. les sentències del 25 de maig del 2007 -causa 2007-2-RE- i del 10 d'octubre del 2016 -causa 2016-8-RE), d'acord amb les peculiaritats del cas concret (veg. la sentència del 15 de desembre del 2014 -causa 2014-23-RE).

3.3. Si traslladem les consideracions anteriors al cas actual, resulta que la vulneració del dret a un judici de durada raonable, previst a l'article 10.2 de la Constitució, ja va ser constatada i declarada en l'aute del 3 de desembre del 2019, dictat per la Secció d'Instrucció 4 de la Batllia, que resolia l'incident de nul·litat plantejat per la part recurrent en empara.

En aquest aute es considerava que havien existit dos períodes d'inactivitat judicials que produïen la vulneració d'aquest dret fonamental: el primer, des del 25 de setembre del 2014 fins al 12 de maig del 2016, i, el segon, des del 30 d'octubre del 2017 fins al 26 de juny del 2019.

Per tant, aquestes inactivitats judicials, vulneradores del dret a un judici de durada raonable, ja havien estat reconegudes per l'aute de la Batllia esmentat i aquest fet permetia que els avui recurrents en empara exercitessin la seva acció d'indemnització per la durada no raonable del procediment davant el Ple del Tribunal Superior de Justícia.

3.4. En canvi, ara cal limitar l'objecte del recurs d'empara al termini que va des del 31 de desembre del 2019 -aute de conclusió de la instrucció- fins al 19 de maig del 2022, en què el Tribunal de Corts va dictar la sentència sobre el fons.

Així doncs, el 31 de desembre del 2019, la Batllia va dictar un aute en virtut del qual no es donava lloc a les peticions sol·licitades a l'empara de l'article 121 del Codi de procediment penal, ni a la pretensió del Ministeri Fiscal de resoldre la causa mitjançant una ordenança penal, alhora que es declarava la conclusió del sumari i es remetien les actuacions al Tribunal de Corts.

L'article 123 del Codi de procediment penal dona a les parts, un cop rebudes les actuacions, un termini de 15 dies per proposar la pràctica de noves diligències sumarials, la pràctica d'aquelles proves que no es puguin dur a terme en el moment de la vista, el sobreseïment de la causa, qualsevol altre pronunciament convenient al seu dret o l'obertura del judici oral.

3.5. Les actuacions que es van portar a terme entre el 31 de desembre del 2019 i el 19 de maig del 2022 són les següents:

1. El 20 de gener del 2020, el Tribunal de Corts va dictar una providència en què designava el ponent i indicava la composició del Tribunal.
2. El 13 de març del 2020, el Tribunal de Corts va dictar una nova providència, mitjançant la qual donava trasllat a les parts intervinents i al Ministeri Fiscal de la petició de sobreseïment de la causa i, subsidiàriament, la pràctica de diverses diligències, presentada per la part querellada.
3. El procediment va quedar suspès entre aquesta darrera data i el 9 de juny del 2020 a causa de les mesures excepcionals i urgents adoptades amb motiu de l'emergència sanitària.
4. Per escrits del 25 de juny del 2020, presentat pel SAAS, del 2 de juliol del 2020, presentat pel Ministeri Fiscal, i, del 21 de juliol del mateix any, presentat pels recurrents, es va formular oposició a la petició de sobreseïment.
5. El 4 d'agost del 2020, el Tribunal de Corts va dictar un aute en què desestimava la petició de sobreseïment i d'arxivament de les actuacions, així com la pràctica de les diligències sol·licitades i la denegació de la prova pericial complementària.
6. El 19 de novembre del 2020, el Tribunal de Corts va acordar tenir per formulat l'escrit de qualificació provisional del Ministeri Fiscal, va admetre tota la prova demanada pel Ministeri Fiscal i va celebrar el judici oral. Alhora va donar trasllat a l'acusació particular per formular

escrit de qualificació provisional, a l'acusat i al responsable civil solidari als mateixos fins.

7. El 23 de desembre del 2020, la lletrada de l'acusació particular va presentar el seu escrit de qualificació provisional.
8. El 13 de gener del 2021 es va notificar a l'advocada de l'acusat l'aute del 19 de novembre del 2020 i se li van lliurar els escrits de qualificació provisional del Ministeri Fiscal i de l'acusació particular.
9. El 15 de gener del 2021 es va notificar a l'advocat dels responsables civils solidaris l'aute del 19 de novembre del 2020 i se li va fer lliurament dels escrits de qualificació provisional del Ministeri Fiscal i de l'acusació particular.
10. Segons escrits del 30 d'abril del 2021 i del 10 de juny del mateix any, la lletrada de l'acusat va demanar la inclusió al sumari de sengles informes pericials.
11. Per providència del 21 de juny del 2021 es van incorporar a la causa els informes pericials esmentats. Aquesta providència va ser notificada l'1 de juliol del 2021 a l'advocada de l'acusat i el 2 de juliol del mateix any al Ministeri Fiscal.
12. El 8 de novembre del 2021, es va assenyalar el judici oral pels 24 i 25 de febrer del 2022.
13. El 19 de maig del 2022 el Tribunal de Corts va dictar la sentència sobre el fons de l'afer penal.

3.6. De les actuacions que s'acaben de ressenyar no es pot derivar una vulneració del dret a un judici de durada raonable, contingut a l'article 10.2 de la Constitució. Així, el Tribunal de Corts, des de la recepció de les actuacions, va practicar la tramitació ordenada en el Codi de procediment penal fins a arribar a la celebració del judici oral i al pronunciament de la sentència, sense que es pugui observar una paràlisi del procediment penal, ni tampoc períodes d'inactivitat rellevants i imputables a l'òrgan judicial.

Per consegüent, tampoc es pot concloure que entre el 31 de desembre del 2019 fins al pronunciament de la sentència del 19 de maig del 2022, s'hagi vulnerat el dret dels recurrents a un judici de durada raonable.

3.7. Les consideracions anteriors justifiquen la desestimació d'aquest recurs d'empara. No obstant això, tot i que l'article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional determina que les costes processals s'hagin d'imposar a la part que ha vist desestimat el seu recurs, les circumstàncies especials del cas, en què la dilació indeguda va ser reconeguda per la jurisdicció ordinària, justifiquen la no imposició de les costes processals en seu constitucional.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar el recurs d'empara interposat per la representació processal dels Srs. Natalia i Sergio Trouillet Alba.

2. Declarar que no s'ha vulnerat el dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3. No imposar als recurrents les costes processals derivades de la desestimació del seu recurs.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal dels recurrents, al president de la Batllia, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 7 de setembre del 2022.

Jean-Yves Caullet
President

Joan Manel Abril Campoy
Vicepresident

Dominique Rousseau
Magistrat

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat